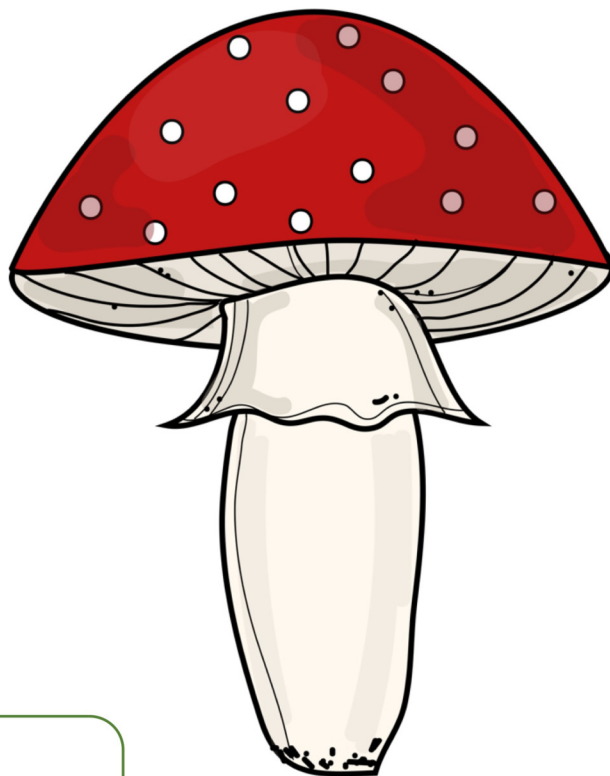
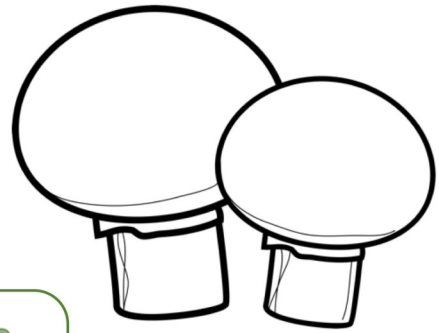
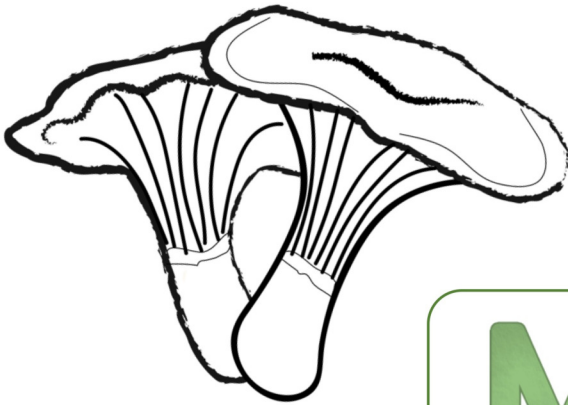


MIN

# SVAMPBOK

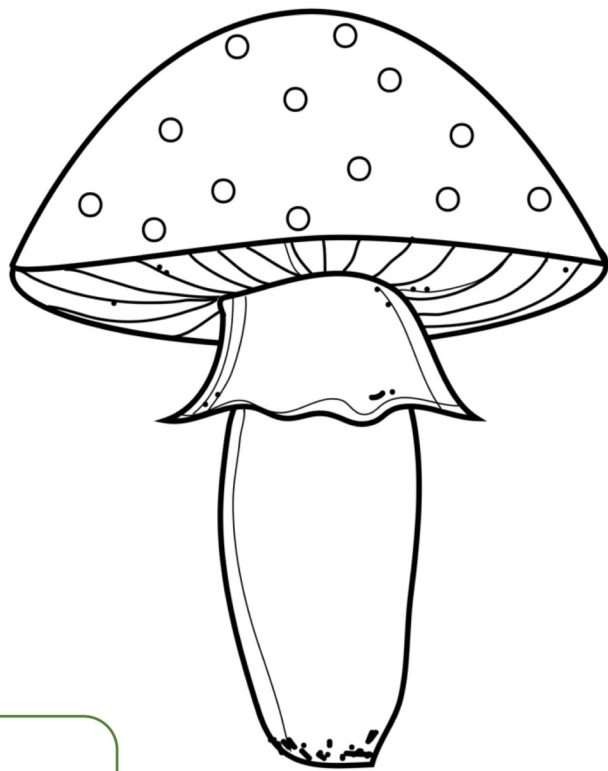


Namn: \_\_\_\_\_  
Klass: \_\_\_\_\_



MIN

# SVAMPBOK



Namn: \_\_\_\_\_  
Klass: \_\_\_\_\_



VAD GÖR SVAMPARNA  
FÖR NYTTA?

### NEDBRYTARE

Svampen gör så att döda djur och växter blir till djur.

### BOPLATS

Många djur söker skydd i svampar och har sitt bo där.

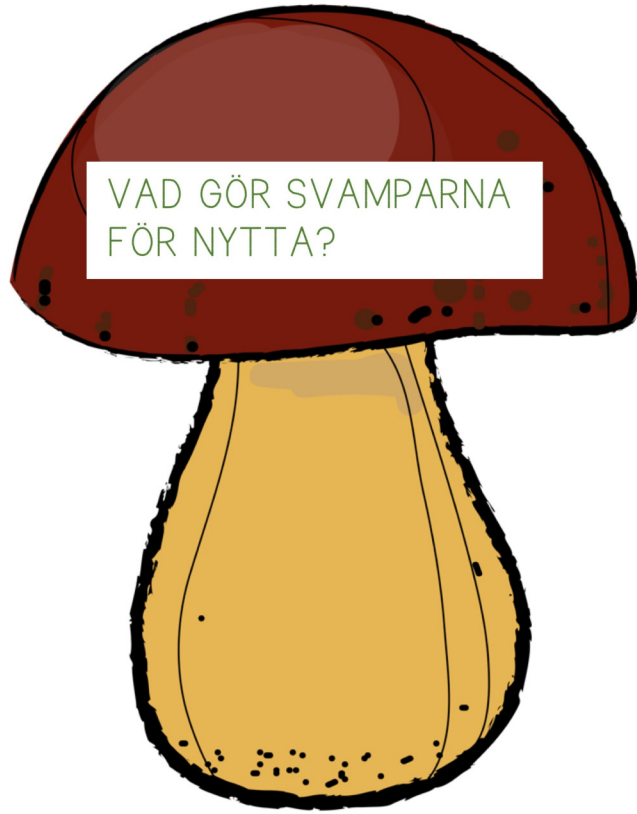
### MAT

Älg, rådjur, ko, ren, ekorre, snigel och människor.

### TRÄDEN

Skyddar trädet mot sjukdomar. Trädet och svampen har ett utbyte av näring.

VAD GÖR SVAMPARNA  
FÖR NYTTA?



-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----

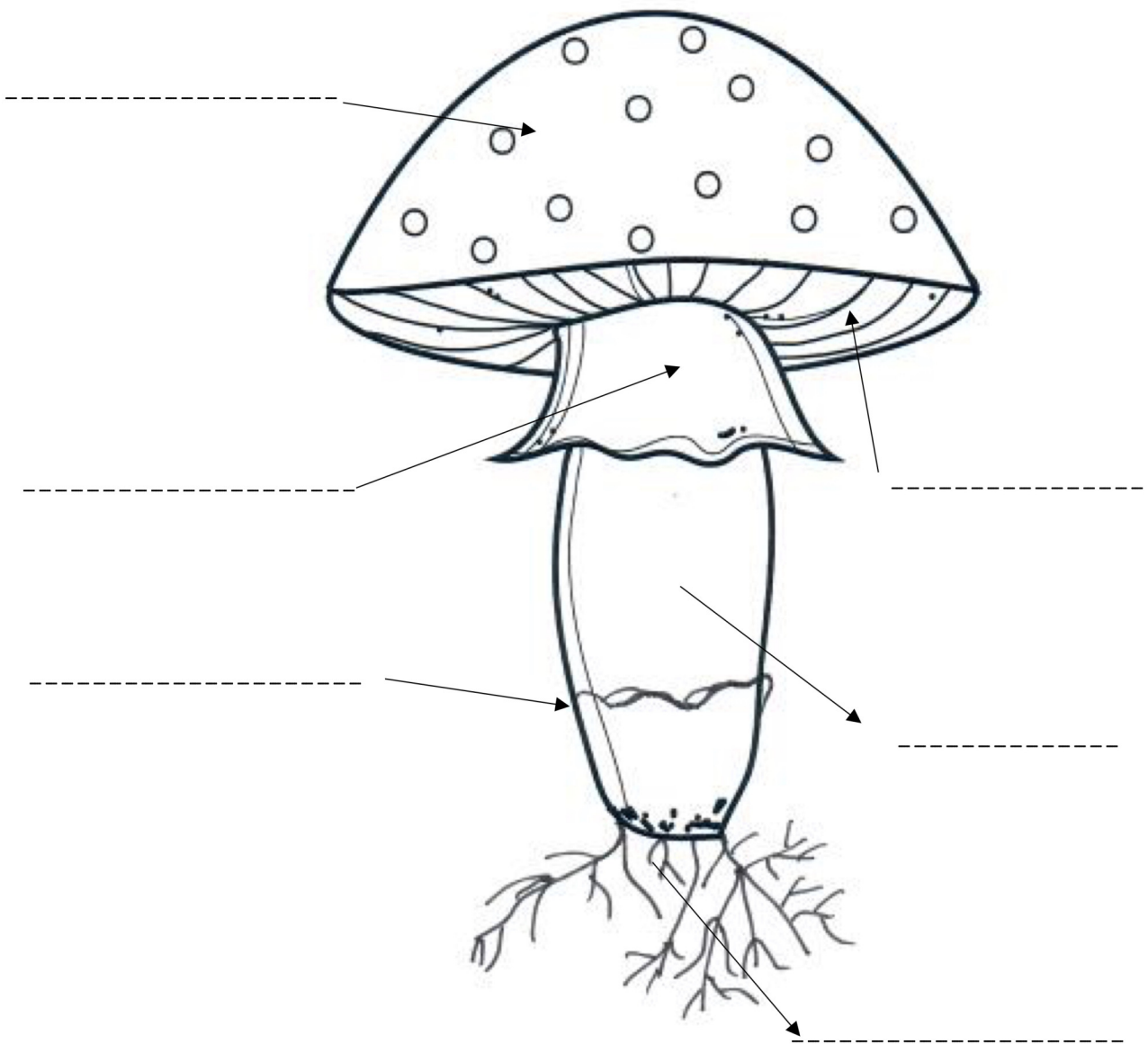
-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----

-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----

-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----  
-----

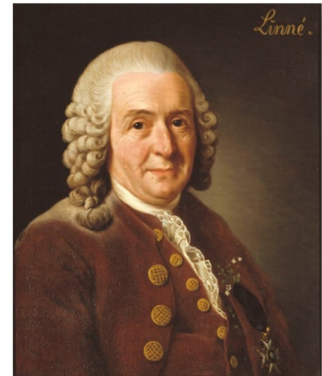
Skriv vad svampens olika delar heter och måla svampen.

hatt - fot - strumpa  
ring - mycel - skivor



## SVAMPRIKET

Carl von Linné som levde på 1700-talet sorterade allt levande i naturen i olika grupper. Det kunde höra till djurriket eller växtriket. Han visste inte var han skulle placera svamparna. Först placerades svamparna i växtriket, men eftersom svamparna är så olika allt annat levande har de nu fått en egen grupp. De hör till svampriket.



Allt levande behöver solen för att kunna leva, men inte svamparna. De klarar sig utan solen det är därför de kan växa under täta granar.

Det finns väldigt många olika svampar. Svampriket kan delas in i tre grupper. Parasitsvampar som lever av andra levande växter. De förstör och tar näringen från träden och ibland händer det att trädet dör. Nedbrytningssvampar som lever av döda djur och växter och hjälper till att bryta ner och föra tillbaka näringen till jorden. De gör stor nytta och städar upp i naturen. Den sista gruppen svampar är de som samarbetar med träden och utbyter näring med träden vilket kallas för att de lever i symbios.

Det flesta svamparna är så små att de bara syns i mikroskop. Jäst som man använder när man bakar för att degen ska jäsa är svampar. Mögel som bildas på till exempel gammalt bröd är en svamp, mögelsvamp. En del mögelsvampar är viktiga för oss människor som mögelsvampen penicillium som dödar bakterier och som vi kan få som medicin om vi är sjuka.

Det var en forskare som hette Alexander Flemming i USA som glömde en skål med bakterier i sitt laboratorium när han åkte på semester. När han kom tillbaka så upptäckte han mögel i skål men bakterierna hade dött. Med sitt slarv hade han upptäckt något viktigt nämligen mögelsvampen penicillium som idag botar sjukdomar.

Vad hette mannen som delade upp allt levande i naturen i växtriket och djurriket?

---

---

Vilket rike tillhör svamparna?

---

---

I vilka tre grupper delarna man in svamparna?

---

---

---

---

Varför är en del mögelsvampar viktiga för oss?

---

---

---

---

Vad hette mannen som upptäckte penicillinet och hur gick det till?

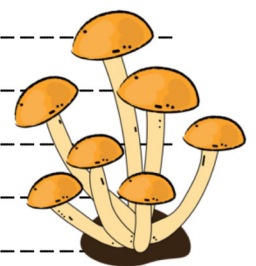
---

---

---

---

---



## PLOCKA SVAMP

På hösten är det dags att plocka svamp ute i skogen. Om det är mycket regn och det är fuktigt i marken så blir det mer svampar, då blir det ett bra svampår.

Egentligen är det vi plockar bara en liten del av själva svampen. Det är svampens fruktkropp som växer ovanför marken. Den största delen av svampen finns i jorden och ser ut som tunna trådar. Det kallas för hyfer, svampens rötter. Dessa hyfer sitter ihop och bildar ett nät som kallas för mycel.

Varje år händer det att människor blir förgiftade av svampar. Det är viktigt att känna till hur de ätliga och giftiga svamparna ser ut. Med hjälp av en svampbok kan man se om en svamp är giftig. Den vita giftiga flugsvampen kan förväxlas med den ätliga champinjonen, men tittar man noga under svampens hatt ser man att champinjonen har bruna skivor medans flugsvampen har vita skivor. En svamp som är giftig för oss människor kan vara helt ofarlig för djuren. Ekorren kan äta den röda flugsvampen som är giftig för oss människor.





Vilken årstid plockar vi svamp i skogen?



---

---

Vad kallas den del av svampen som vi plockar?

---

---

Förklara vad mycel är.

---

---

---

---

Vilken svamp brukar den giftiga vita flugsvampen förväxlas med och hur kan man se skillnad på dem?

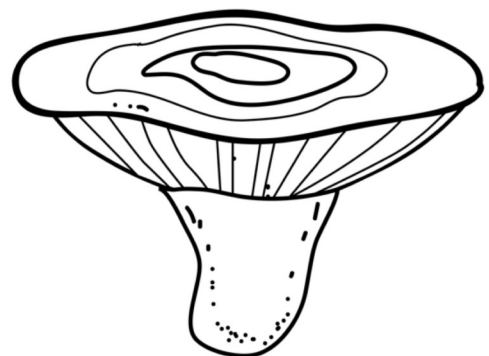
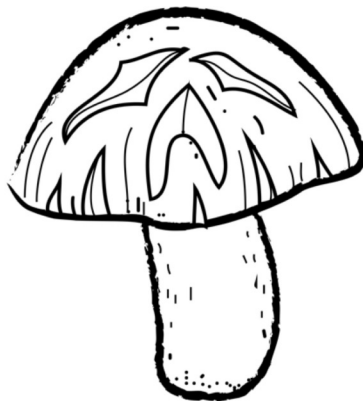
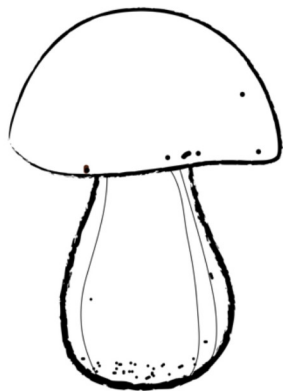
---

---

---

---

---

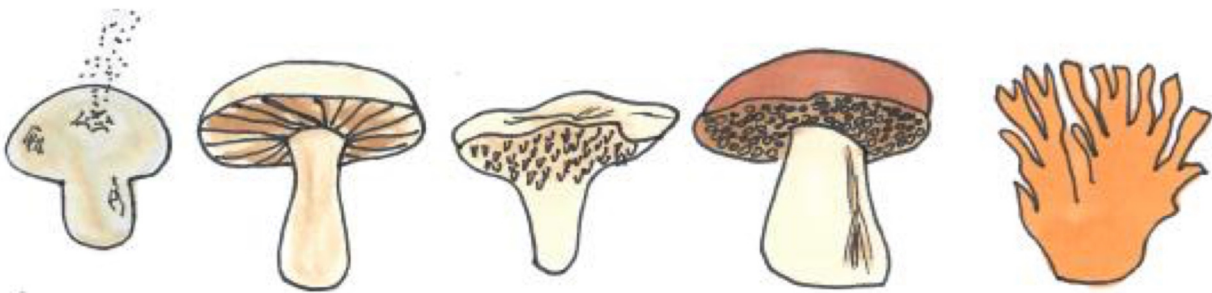


Måla svamparna.

## HUR FÖRÖKAR SIG SVAMPAR

Svampar förökar sig genom sporer det är svampens frön. Sporererna sitter i svampens fruktkropp. De sitter oftast på undersidan av hatten. När sporererna hamnar i jorden växer det ut mycel och från mycelet kan det sedan växa upp nya fruktkroppar. Det är så svampen kan föröka sig så att det bildas nya svampar.

Svamparna kan se olika ut under hatten och delas in i olika grupper utifrån var sporererna sitter. En del har skivor under hatten och kallas därför för skivlingar. Skivlingarna är den största gruppen med svampar. Andra svampar har små rör under hatten och kallas för rörsvampar. Det kan också vara små taggar under hatten och då är det en taggsvamp. Det finns också svampar som inte har någon hatt. De ser ut som små buskar av fingrar som sticker upp och de kallas för fingersvampar. Sen finns det en grupp svampar som är nästan runda de kallas för buksvampar. De har sina sporer inuti och om man trampar på en sådan svamp så blir det ett rökmoln av sporer och svamparna kallas för röksvampar.



BUKSVAMP

TAGGSVAMP

FINGERSVAMP

SKIVLING

RÖRSVAMP

Hur går det till när en svamp förökar sig?

---

---

---

---

---

Vad kallas svampens frön?

---

---

Var sitter svampens frön?

---

---

Svamparna kan se olika ut under hatten och delas in i olika grupper utifrån var sporererna sitter. Vad heter de olika grupperna?



## FOLKTRO

Förr i tiden trodde människorna att svamparna hade med trolldom att göra. Efter ett kraftigt regn kan man se trollsmör i skogen, mest på gamla stubbar. Det är en slemsvamp som har en vacker gul färg. Förr visste man inte att detta var en slags svamp utan trodde att det var trollen som hade trollat ihop smör och tappat det. Man vågade inte röra vid det för då kunde man bli sjuk.

När man såg svampar som växte i en ring kallade man det för älvringar. Förr trodde man på älvor. Man trodde att ringarna bildades när älvorna dansade på natten. Älvorna var känsliga och om man störde dem eller råkade kissa i skogen i en älvring blev de arga och man blev straffad med sjukdomar. Idag vet vi att det inte är på grund av älvorna som svamparna växer i en ring. Vi har idag en vetenskaplig förklaring. Förna kallar man dött gräs, löv och blommor som ligger på marken och ska brytas ner till jord. Vissa svampar lever av förna och de kallas för förnasvampar.

Ängschampinjoner är en sådan sorts svamp. När näringen i förnan tar slut söker sig svampens mycel utåt för att hitta ny näring. Till att börja med blir det en liten ring med fruktkroppar runt den plats där de första svamparna stod, sedan växer sig ringen större.



Vad kan man se på stubbar efter kraftigt regn?

---

---

Vad trodde man att detta var förr i tiden?

---

---

Vad är en älvring?

---

---

Hur trodde man förr att älvringarna kom till?

---

---

Vad vet vi idag om älvringarna?

---

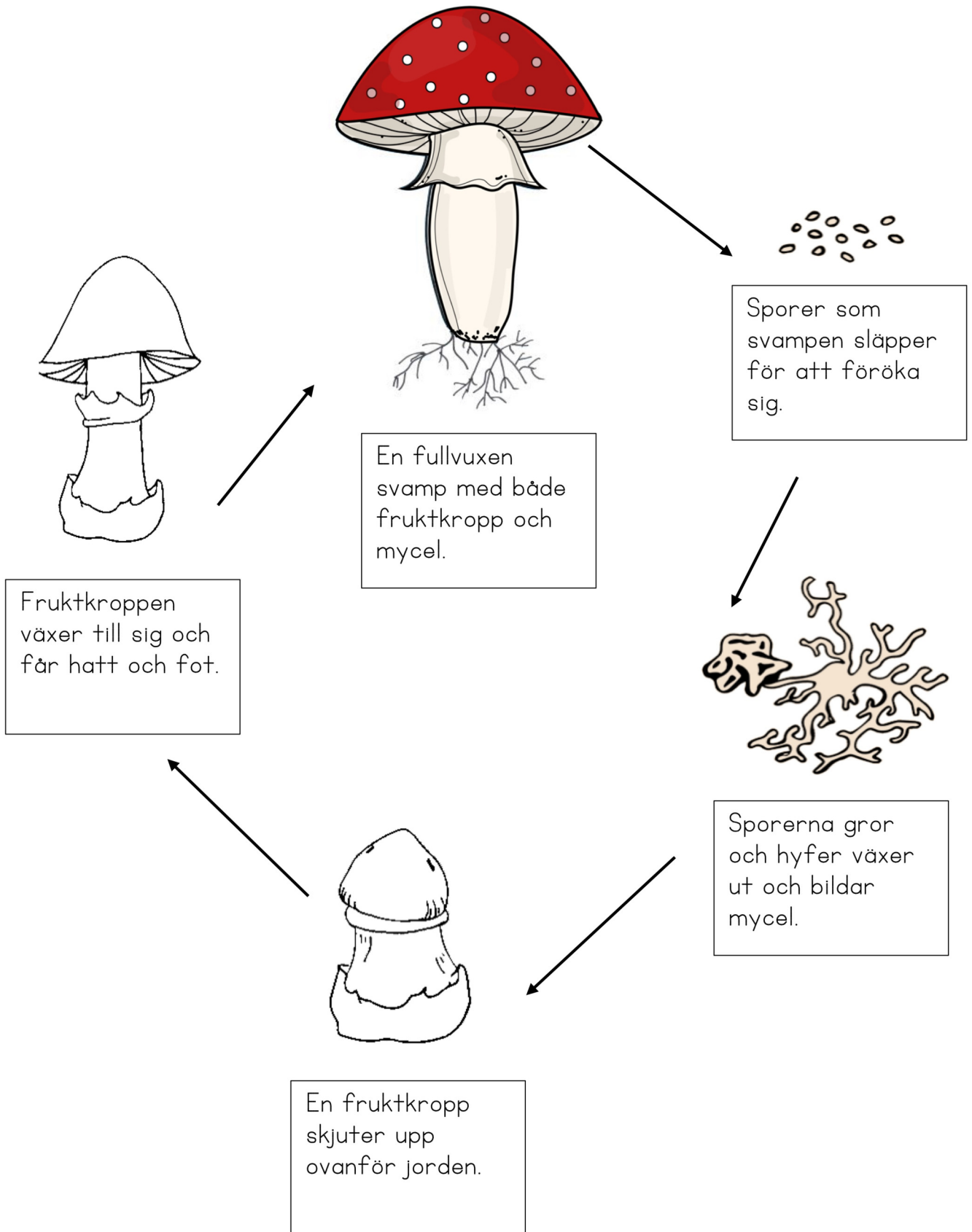
---

---

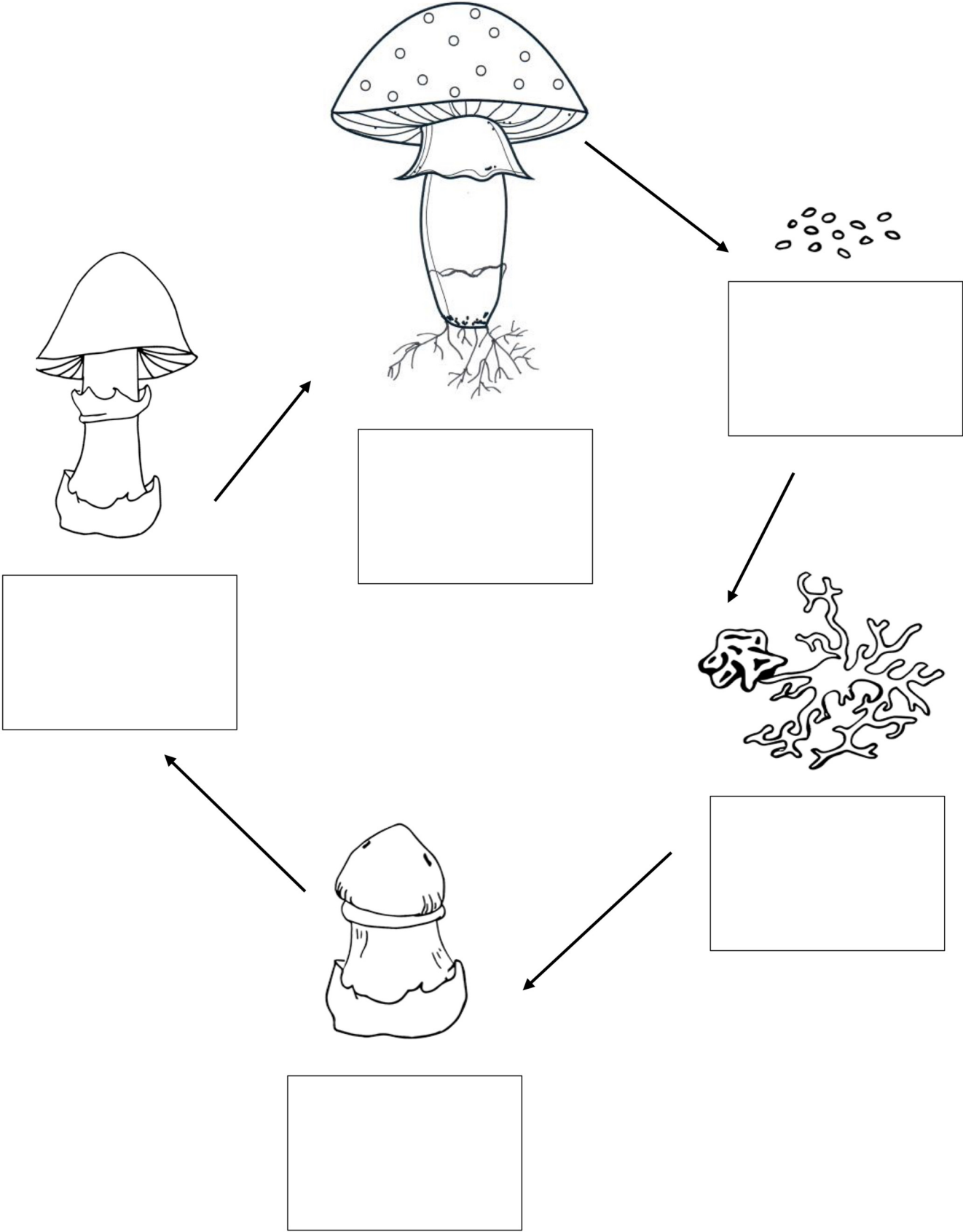
---



# Svampens livscykel



Svampens livscykel



Sporerna gror  
och hyfer växer  
ut och bildar  
mycel.

En fullvuxen  
svamp med både  
fruktkropp och  
mycel.

Sporer som  
svampen släpper  
för att föröka  
sig.

En fruktkropp  
skjuter upp  
ovanför jorden.

Fruktkroppen  
växer till sig och  
får hatt och fot.





Undersök en svamp.

Du ska undersöka sporererna på en svamp. Hämta en svamp och ta bort foten, så att du bara har hatten kvar. Lägg hatten på ett vitt papper. Vänta till nästa dag och lyft bort svampen.

Rita en bild av vad du ser.  
Beskriv vad det är som har hänt.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Varför tror du att svampen har sina sporer i rör, skivor eller taggar. Varför är svamparna inte bara släta på undersidan av hatten? Fundera och skriv vad du tror.

-----

-----

-----

Vik sedan ett papper som en solfjäder så att det ser ut som svampens skivor. Jämför sen det vikta pappret med ett papper som inte är vikt. Nu ser du varför hattarna inte bara är släta på undersidan av hatten. Förklara.

-----

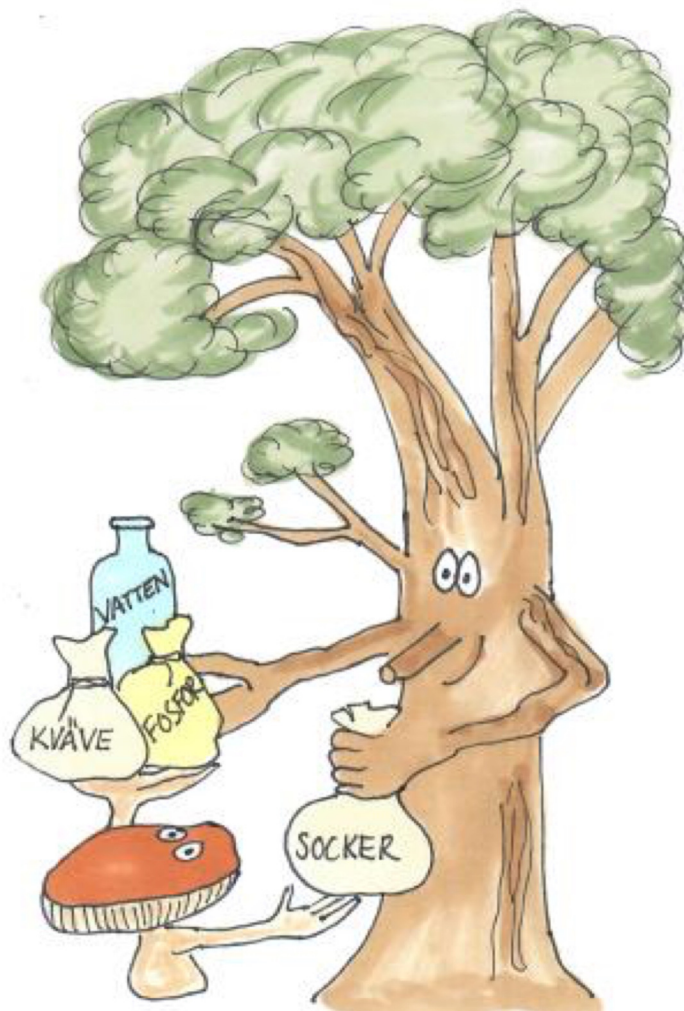
-----

-----

-----

Svampen lever i symbios med träden.

Många av skogens svampar lever ihop med träd. Det pågår hela tiden en byteshandel mellan träden och svamparna. Svampen lägger sitt mycel tätt intill trädets rötter så att de kan byta näring med varandra. De hjälper varandra. Svampen hjälper trädet att få vatten och mineralämnen som fosfor och kväve. Som tack får svampen socker tillbaka från trädet. Svampar kan inte göra sitt eget socker eftersom de saknar klorofyll. De gröna växterna kan göra klorofyll som de tillverkar med hjälp av solen, syret i luften och vattnet.





Hoppas att du får användning av detta i din undervisning.

Jag har illustrerat en del bilder själv och köpt  
Bilderna har jag köpt från



Tack för att du har laddat ner mitt material.

- Det är tillåtet att använda mitt material för privat bruk och enskilda klassuppsättningar.
- Vill du dela med dig av materialet till kollegor ber jag dig att hänvisa till min sida på skolmagi.se
- Inspireras av materialet men du får inte bearbeta eller ändra i materialet.
- Du får inte använda materialet eller bilderna för att sälja det vidare.